N°. 427. **DE GRONDWET.** 1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . " 5.50.

ZONDAG 8, MAANDAG 9 OCTOBER.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* 1.00
Voor elken regel meer. . . . . " 0.15
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

De begrootingswetten.

I.

ALGEMEEN OVERZIGT.

[illegible] de belastingen eene gedwongene onteigening [illegible] behoort het Volk zijne toestemming te geven [illegible] verordeningen, welke uitgaven uit 's lands [illegible]en. Dien ten gevolge is het noodig, dat er [illegible]chikte Volksvertegenwoordiging besta, die [illegible] aard harer zamenstelling met waarheid ge[zegd] mag worden de belangen des Volks te kennen [en te be]hartigen." Zoo dit het gevoelen is van een [man] die zich verklaart een sterke voorstander te zijn van het zoogenaamde *"Goddelijke recht"* der overheid, dan zal men *ons* wel niet de vrijheid betwisten, om in eene beoordeeling te treden van de verschillende begrootingswetten, welke als zoovele verordeningen te beschouwen zijn, die uitgaven uit 's lands kas vorderen. Immers voor zooveel wij kennis hebben van de belangen des Volks en op grond van die kennis geroe[pen zijn] die, waar zulks mogelijk is, te behartigen, mag ons het verwijt niet treffen, dat wij ons een oordeel hebben *aangematigd*. Onze bevoegdheid moet uit den [aard] en den omvang onzer beschouwingen blijken; de [strekking] onzer opmerkingen zal tot maatstaf onzer on[partijdig]heid verstrekken; en wij meenen daaraan te [kunnen vol]doen, wanneer wij in ons oordeel tegen [geene billijk]heid en regtvaardigheid zondigden. Van hen, voor [wie] wij schrijven, verwachten wij wederkeerig eene onbevangen overweging. Tot hen geldt ook het woord: "als tot verstandigen spreken wij; oordeelt gij "wat we zeggen."

Wij zijn, bij onze beschouwingen over de begrootingswetten voor 1854, in eene vergelijking getreden van den toestand van 's Rijks geldmiddelen op het tijdstip, waarop het vorig Ministerie optrad en het bewind aan andere handen overgaf. De redevoering van den Minister van Financiën, uitgesproken in de zitting van den 23 September jl., strekt, om ons vroeger geuit gevoelen te bevestigen, dat het gehouden beheer aanzienlijke batige saldo's van rekening hebben opgeleverd. Wij lezen daarin toch, dat volgens de, ter Algemeene Rekenkamer opgenomen en gesloten rekeningen, die batige sloten hebben bedragen:

over 1851. . . . . *f* 4,490.975.89½
" 1852. . . . . " 4,256.260.11½

welke voor amortisatie en aflossing van schuld zijn aangewend, zoodat daarvoor nog slechts eene som van *f* 339,571.24½ beschikbaar is overgebleven. De dienst van 1853, waarvan de begrooting nog onder het vorig Ministerie is vastgesteld, blijkt op nieuw een voordeelig slot te zullen opleveren, dat voorloopig is gesteld op *f* 5,550.158.55½.

Wij gelooven geene tegenspraak te ondervinden, als wij in die cijfers eene bedoeling opmerken, om van [den gunsti]gen toestand der middelen geen misbruik te maken [tot] verhooging van het cijfer der uitgaven. Elke, niet [de] hoogst noodzakelijke verhooging toch is, zoo zij al niet het verwijt van geldverspilling kan ontgaan, niet overeen te brengen met een zuinig beheer, dat op de overtuiging rust der zware verantwoordelijkheid, om van de ingezetenen meer te heffen, dan volstrekt noodig is, ten einde behoorlijk in de kosten der staatshuishouding te voorzien en nog wat over te houden, om van de schuldenlast eenigermate te worden ontheven. "Sedert 1850 zijn jaarlijks belangrijke sommen tot schulddelging aangewend. Het totaal der "sommen, waarover van 1850 tot en met 1854 is "beschikt tot inkoop en aflossing van Nationale Schuld, "bedraagt niet minder dan *f* 23,567,256.23. Het totaal "der renten, welke ten gevolge van den vermelden inkoop "en aflossing voor het Rijk bespaard wordt, beloopt "*f* 1,026,668." Waarom de Minister van Financiën van de vele millioenen heeft gezwegen, die bovendien nog in de schatkist zijn gereserveerd gebleven voor het herstel van het Indisch Muntwezen, is niet gemakkelijk te verklaren. En onder de plannen van het vorig Ministerie, die in het voorstel der negen leden in aanvankelijke toepassing werden gebragt, tellen wij ook het stelsel, om ten minste het bedrag der uitgespaarde renten te doen strekken tot verligting van den last der bevolking en het overschot van elke dienst te bestemmen tot uitdelging van schuld. Men zal hierin de toepassing van de regelen eener gezonde Staathuishoudkunde niet kunnen miskennen en daaraan de voorkeur moeten geven, boven die mystificerende conversie-plannen van VAN HALL, die het beursspel en de onzedelijkheid opwekken en bevorderen, terwijl zij voor menigeen verderf en schade aanbrengen.

Afgescheiden evenwel van de verwezentlijking der heilzame bedoelingen, die men koesterde, bleef de vaststelling van een normaal cijfer voor de jaarlijksche behoeften. Hoe moeijelijk het ook zij, de verhouding te vinden tusschen hetgeen men het jaarlijksch inkomen der Natie noemt en het bedrag van hetgeen hierboven eene gedwongene onteigening wordt geheeten, is het toch niet onmogelijk eenigermate de grens te bepalen, die men bij belastingheffingen niet mag overschrijden. Zonder dat wij ons dus in staat gevoelen ons beweren met berekeningen te staven, aarzelen wij niet als onze innige overtuiging mede te deelen, dat het bestaande belastingstelsel eerder eene merkbare ontheffing behoeft, dan wel eene verzwaring zou veroorloven, het geval evenwel uitgezonderd, dat eene meer gelijkmatige drukking kon worden uitgedacht en beproefd. In dat stelsel nu behoort, gelijk wij reeds zeiden, de vaststelling van een normaal cijfer voor de begrooting van 's Rijks uitgaven. Wij zien dat stelsel toegepast bij de begrootingen van 1850 tot 1853, welke laatstgemelde, opgevoerd tot een bedrag van *f* 70,085,078,21½, terwijl die van 1850 niet meer dan *f* 69,644,141,77 bedroeg, dan ook grond kon geven tot de verklaring, die, hoe ook misbruikt, op het totaal cijfer der begrooting van voortdurende kracht en waarde kon blijven: *"de rij der groote bezuinigingen is gesloten."*

Het scheen, evenwel, te behooren tot de taak der "tegenovergestelde rigting", om het, met aanvankelijk gezegende uitkomsten bekroonde stelsel van het beheer der geldmiddelen in zijn hartader te treffen door eene onbedwongene zucht tot *verhooging* van 's Rijks uitgaven aan den dag te leggen. De begrooting van 1854 draagt daarvan de duidelijkste blijken en meer dan één daarop gevolgd wetsontwerp heeft dien verderfelijken toeleg bevestigd. Maar hoe krachtiger zich die zucht ook openbaart, des te gewigtiger is onze taak en die van allen, die zich nog herinneren wat droevige gevolgen *geldverspilling* na zich sleept. Op allen, die het Vaderland lief hebben, blijft de heilige verpligting rusten, om met naauwgezetheid te waken, dat de grenzen der *gewone* behoeften voor de huishouding van den Staat niet worden uitgebreid; dat de verbindtenissen van den Staat jegens zijne schuldeischers getrouw kunnen worden nagekomen en hunne belangen zoowel als die van de Natie, bij schulddelging, niet uit het oog worden verloren, en dat overigens van de Natie geene enkele penning *meer* worde gevorderd door middel van belastingen, dan tot dekking der uitgaven *volstrekt noodig is.*

Wij hebben hiermede het standpunt aangewezen van waar de begrootingswetten voor 1855 door ons zullen worden beschouwd. Wij wenschen de uitkomsten van ons onderzoek over ieder hoofdstuk mede te deelen en de overtuiging te vestigen van de gegrondheid en onpartijdigheid van ons oordeel; omdat het ons niet om personen, maar om zaken, om de waarachtige belangen des volks, te doen is. Evenwel moeten wij eene algemeene aanmerking voor op stellen. De Minister van Financiën zegt in zijne redevoering: "Nadat alle be"grootingen met de meeste naauwgezetheid getoetst waren "aan den dubbelen eisch der behoeften van de dienst "en van de meest gewenschte spaarzaamheid, heeft "het een punt van overweging uitgemaakt in hoever "gevolg zou kunnen gegeven worden aan het ontwik"kelde denkbeeld om de lasten te verminderen." Wij zien daaruit, dat de Minister de verschillende onderdeelen der begrooting heeft getoetst en de aangevraagde gelden bij de verschillende hoofdstukken, naar zijne overtuiging, bevonden heeft met dien dubbelen door hem opgenoemden eisch overeen te stemmen, zoodat het gezamentlijk bedrag der begrooting als een meest gewenscht en dus zuinig of spaarzaam cijfer door hem wordt aangemerkt. Op dien grond nu besluiten wij, dat de sommen der verschillende hoofdstukken, niet slechts door de daarbij betrokken hoofden der ministeriële departementen, maar ook door den Minister van Financiën moeten worden verdedigd; omdat het totaal cijfer der begrooting, die door hem wordt beschouwd met de meeste spaarzaamheid te zijn geregeld, uit die verschillende sommen is zamengesteld. Onze aanmerkingen op, en bezwaren tegen de verschillende hoofdstukken, gelden dus ook, in de laatste plaats, dien Minister.

Een algemeen overzigt der begrooting van uitgaven heeft ons reeds stof gegeven tot een gewigtig bezwaar, in betrekking tot het, door ons op den voorgrond geplaatste stelsel. De begrooting van uitgaven beliep over

1853. . . . . *f* 70,085,078.21
1854. . . . . " 70,703,711.89½

en beloopt over 1855 een som van *f* 72,118,891.29½.

De zucht tot gestadige verhooging der uitgaven wordt dus onbewimpeld gevolgd. Wel is waar, is de begrooting voor 1854 bij verschillende wetten verhoogd met *f* 3,043,470; maar deze betroffen allen *buitengewone* uitgaven, die niet *mogten* terugkeeren, zoo wij namelijk letten op den inhoud dier wetten, waarvan de Minister enkel aanhaalt die van 10 April 1854 (*Stbl.* no. 22), waarbij tot amortisatie van nationale schuld, door een subsidie uit het domeinfonds wordt aangewezen eene som van *f* 1,500,000. De wet van 13 April 1854 (*Stbl.* no. 27) voegt daarbij voor herstelling van het droogedok te Willemsoord. . . . . *f* 63,000

Eene van denzelfden dag (*Stbl.* no. 29) houdende verhooging der begrooting van Oorlog, uit hoofde van *buitengewone* omstandigheden van. . . . . " 1,045,270

Die van 1 Mei 1854 (*Stbl.* no. 77), als vergoeding van rente aan de Nederl. Rijn-Spoorweg-Maatschappij. . . . . " 210,000

Die van 28 Junij 1854 (*Stbl.* no. 97), voor de dienst der gevangenissen wegens de duurte der levensmiddelen. . . . . . " 155,200

En eindelijk de wet van 1 September 1854 (*Stbl.* no. 128), voor *buitengewoon* subsidie aan de Maatschappij van Weldadigheid. . . . . " 70,000

Te zamen. . . . *f* 1,543,470

Wat dus door buitengewone omstandigheden over 1854 tot bezwaar van 's Rijks schatkist heeft gestrekt, wordt voor 1855 gebragt als benoodigd *voor de gewone behoeften*, en dus het cijfer bestendigd. "Dat de ra"mingen der uitgaven zoo laag mogelijk zijn gesteld", moet bij een aandachtig onderzoek der verschillende begrootingen en hare onderdeelen blijken; maar "dat "zij de oorspronkelijke begrootingen van het loopende "dienstjaar overtreffen", moet gewis bevreemding verwekken; want de oorzaken, welke in den loop van dit jaar tot verhooging der begrootingen van uitgaven leidden, waren van *buitengewonen* aard.

Die bevreemding stijgt, als men uit de redevoering van den Minister van Financiën ziet, dat op de verschillende hoofdstukken der begrooting van uitgaven over 1853 is bespaard eene som van *f* 1,571,393.51½. Men verkrijgt daardoor aanleiding tot het vermoeden, dat de raming der uitgaven opzettelijk tot zulk een cijfer is opgevoerd, om de begrooting slechts met een voordeelig saldo van *f* 267,704.47½ te doen sluiten, opdat te eerder, zoo in het oog loopen, dat geene ruimere verligting van lasten *kon* plaats hebben; of later, dat een zoo veel grooter batig slot van rekening was verkregen, of, hetgeen vermoedelijk het meest nabij de waarheid zou zijn, om de handen ruim te hebben in het doen van uitgaven, die nu niet bepaaldelijk op de begrooting zijn vermeld. Hoe het ook zij, de begroo-

ting van uitgaven voor 1855 geeft uit zich zelve aanleiding tot die gevolgtrekkingen, vooral wanneer men in eene vergelijking treedt met de totalen der verschillende hoofdstukken, namelijk:

Uit den algemeenen recapitultatie-staat der begrooting van staatsuitgaven blijkt, dat het verschil tusschen de werkelijke uitgaven over 1853 en de raming voor 1855 in *minder* bedraagt *f* 2,946,756.81½, maar dat belangrijk verschil wordt gematigd door de vergelijking der raming voor 1855 met het toegestane over 1854, die eene som van *f* 1,558,310.70 minder bedraagt dan het loopende jaar. Die vermindering is evenwel schijnbaar; want als men van de totaal-cijfers der beide jaren aftrekt, wat voor het IXde Hoofdstuk A (rentebetaling) is uitgetrokken, dan blijkt er integendeel eene nieuwe verhooging van *f* 368,814.65.

Begrooting 1855	*f* 72,118,891.29½	
af Hoofdstuk IX A.	- 35,782,379.87	
blijft	*f* 36,336,511.42½	
Toegestaan 1854 *f* 73,677,181,89½		
af Hoofdst. IX A - 37,709,485.12		
		- 35,967,696.77½
Verschil in *meer*	*f* 368,814.65,	

met welke som, zelfs aannemende, dat de *buitengewone verhoogingen* over 1854 ook voor 1855 moeten worden toegestaan, nog het bedrag der jaarlijksche uitgaven zal vermeerderd worden.

Met andere woorden:

De begrooting van uitgaven voor 1855 beloopt *f* 368,814.65 *meer* dan die voor 1854 met en benevens de sedert hare vaststelling gedane wettelijke verhoogingen. Zij bedraagt de aanzienlijke som van *f* 2,946.756.85½ *meer* dan de *werkelijke* uitgaven over 1853; en wanneer wij van die som aftrekken de verhooging van het Hoofdstuk *Nationale Schuld* ad *f* 725,504.99½, dan blijkt, dat de zucht tot verhooging bij *alle* ministeriële departementen, de een in meerder de andere in minder mate, bestaat, en dat de verhooging der *gewone behoeften* voor de huishouding van Staat, ter somma van *f* 2,221,251.82½, over de verschillende hoofdstukken is verdeeld als volgt:

Hooge Collegiën	*f* 54,717.19½
Buitenl. Zaken	- 33,385.60
Justitie	- 322,985.41
Binnenl. Zaken	- 82,451.73
Herv. Eeredienst	- 41,108.79
R. K. Eeredienst	- 20,075.15
Marine	- 416,502.15
Financiën	- 101,830.85½
Oorlog	- 1,137,099.34
Koloniën	- 4,277.18
Onvoorziene uitgaven	- 6,818.42
Totaal	*f* 2,221,251.82

Wij zullen in de gelegenheid komen, om de oorzaken dezer verschillen te zoeken; maar wij mogen wel aan ieders onpartijdig oordeel de beslissing overlaten of het verschil, waartoe wij reeds door een algemeen en oppervlakkig overzigt gekomen zijn, zich laat verdedigen als men durft zeggen, dat *alle* begrootingen *met de meeste nauwgezetheid* zijn getoetst, ook *aan de meest gewenschte spaarzaamheid*, en of de weg van «bedachtzame voorzigtigheid», dien men zegt betreden te hebben, toen men in overweging nam *hoe* en *op welke wijze* men de lasten der ingezetenen zou verligten, ook is ingeslagen en gevolgd, toen men de behoeften van de dienst voor 1855 berekende.

Wij schromen niet te verklaren, dat men maar al te ver gevorderd is op den weg, die, naar de ondervinding van vroegere jaren, tot *bederf* van 's lands geldmiddelen leiden moet.

Met rassche schreden nadert de dag, waarop in de Tweede Kamer verslag zal worden uitgebragt en beraadslaagd betreffende het beklag van den heer VAN VLIET.

Onze lezers zullen zich herinneren, dat het beklag hoofdzakelijk geschiedt:

I. wegens ontzetting uit het procureurs-ambt;

II. wegens verdrijving uit de Preanger-Regentschappen;

III. wegens gevangenstelling en verwijdering buiten Ned. Indië;

IV. wegens de handelingen der opvolgende hoofden van het Depart. van Koloniën, omtrent de hun ten deze ingediende beklaagschriften.

Omtrent het eerste punt wordt door den heer VAN VLIET betoogd, dat hij uit de bediening van procureur is ontzet, zonder dat er zijnerzijds eene strafbare handeling heeft plaats gehad; zonder dat hij vóóraf is gehoord, en terwijl het voorstel om tot ontzetting voor te dragen slechts door twee leden in den Raad van Justitie is gedaan, ofschoon er tot het het nemen van een Raadsbesluit minstens drie leden vereischt worden: dus *onregtmatig en onregelmatig.*

Omtrent het tweede punt: dat hij gevankelijk uit de Residentie Preanger-Regentschappen is verdreven, onder opzigt van gewapende inlandsche politie-dienaren, bloot op bevel van den Resident, en ofschoon hij ter hoofdplaats van de Preanger-Regentschappen met der woon was gevestigd; dat bij die verdrijving al zijn have en goed moest achter blijven en, maanden later, bij een brand te Tjanjor, eene prooi der vlammen is geworden; dat hij onder weg door zijn inlandsch geleide is geslagen, gebonden en 7 Engelsche mijlen te voet is vervoerd: *een en ander louter, omdat de Resident zich gekrenkt waande bij een regts-voorspraak te Batavia:* dus *onregtvaardig en onregelmatig.*

Omtrent het derde punt: dat hij, krachtens art. 24 van het Regl. op het beleid van N. I., is in hechtenis genomen en uit N. I. verwijderd, *bloot omdat hij gebruik maakte van bevoegdheden den ingezetenen van N. I. toegekend, bij de verordeningen aldaar in werking*, in het bijzonder, dewijl hij zulks deed ten opzigte van de Java-Bank, en zonder dat hem, bij de inhechtenis-stelling, de schriftelijken en eigenhandig onderteekenden last daartoe van den Gouv.-Gen. is vertoond, noch authentiek afschrift daarvan is ter hand gesteld: dus *onregtmatig en onregelmatig.*

Omtrent het vierde punt: dat de opvolgende hoofden van het Depart. van Koloniën een behoorlijk onderzoek zijner bezwaren hebben ontdoken; zijne ontzetting uit het Procureurs-ambt, zijne verdrijving uit de Preanger-Regentschappen en zijne verwijdering uit N. I. gehandhaafd en hem billijke genoegdoening onthouden hebben.

Zeer te regt werd bij het Verslag der Commissie voor de verzoekschriften, uitgebragt in de zitting van 23 Mei jl., aangevoerd, dat het «hier geldt zeer gewigtige punten van Indisch staatsregt, waaromtrent een nauwgezet onderzoek allezins wenschelijk moet geacht worden». Het beklag bij de Kamer geschiedt dan ook op grond:

1o. dat het plaats gegrepene in Indië zou geschied zijn:

a. van Staatswege;

b. in strijd met verordeningen van Algemeen Bestuur, destijds en nog in N. I. in volle werking;

2o. dat het aangedane hier te lande zou zijn gehandhaafd, in strijd met het Nederlandsche Staatsregt; terwijl het de vraag is:

in de eerste plaats: of de Procureurs op Java, in tegenoverstelling van hier te lande, zijn ambtenaren van het uitvoerend gezag;

ten tweede: of de resident der Preanger-Regentschappen de bevoegdheid bezit een Nederlander, vast ingezeten van Ned. Indië, eigener autoriteit, uit N. I. te verdrijven, en wel ofschoon de verdrevene tevens ingezeten was, alsook zijne have en goed had ter hoofdplaats van de Preanger-Regentschappen; eene vraag, gelijk bij genoemd verslag zeer te regt wordt opgemerkt, «van te meer gewigt wegens de omstandigheid, dat «deze gewelddadige verwijdering geschied zoude zijn «door den arm van *inlandsche* soldaten, waaronder het «gezag van den inlander jegens den Nederlander nood«wendig lijden moet»;

ten derde: of gevangenstelling en verwijdering op last van den Gouverneur-Generaal, geoorloofd zijn, wanneer den gevangen gestelde en verwijderde niet iets verrigt heeft, hetwelk *kennelijk* èn ongeoorloofd was èn niet dan met gevaar voor de openbare rust of veiligheid, ter kennisse van den strafregter kon gebragt worden. Immers hetgeen geoorloofd is kan niet gevaarlijk zijn «voor de openbare rust of veiligheid»; terwijl hetgeen, ja, niet geoorloofd is, doch zonder eenig gevaar «voor de openbare rust of veiligheid», bij den strafregter kan aangebragt worden, niet valt in de termen van art. 24 Reg. Regl.;

ten vierde: of het behoort tot den ambtspligt van het hoofd van het Departement van Koloniën, de klagten, wegens Indische regerings-daden, die bij hem ingediend worden, nauwgezet te onderzoeken en, de klagten gegrond zijnde, herstel te doen plaats vinden; alsmede: of de ministeriële verantwoordelijkheid medebrengt, dat de Kamer bevoegd is te beslissen, of de Minister al dan niet gedaan heeft hetgeen, met het oog op de stukken, zijnerzijds behoorde gedaan te zijn.

Ziet daar gewis zeer gewigtige punten van Indisch staat-regt; punten, zoo gewigtig, dat zij bijna alle andere beheerschen, en welker grondige behandeling niet enkel van groot gewigt is voor het verledene en met betrekking tot den heer VAN VLIET, maar ook voor het toekomende en met betrekking tot alle Nederlanders in Ned. Indie gevestigd.

Der zake kundigen, die niet begeeren de waarheid te verbergen, zullen dit niet tegenspreken. Bij het Reglement toch onlangs bij «wet» vastgesteld, wordt het Regl. van 1836 (schier gelijkluidend met de vorige Regl.) grootendeels bestendigd, behoudens verbetering van redactie; in het bijzonder wat betreft den regtstoestand der Europesche bevolking. Nu is het een feit, dat het kwaad in Ned. Indie in groote mate veeleer moet worden toegeschreven aan verkeerde toepassing der opvolgende Regerings-Reglementen, dan aan derzelver geest en strekking. Een grondig onderzoek, derhalve, en eene cordate beslissing der Tweede Kamer, wat regtens is staande de werking van het Regl. (dat van 1836) is zeer wenschelijk en alg nutte; dewijl zulks den minister waarschijnlijk nige verkeerdheid zal terughouden en heilzame zal hebben op het in werking brengen van he wet vastgestelde Reglement. Ook vooral uit punt — afgescheiden van de verongelijking en nadeeling den heer VAN VLIET aangedaan — zijn beklag de aandacht der Kamer tot zich te tr

---

In een rapport over den staat en de middele verbetering der lagere scholen, uitgebragt in de Junij 1796, troffen wij een en ander aan, dat o den tegenwoordigen tijd behartiging verdient.

Het onderwijs in de godsdienst naar elks bijzondere be en leerstellingen, is, onzes erachtens, buiten tegenspraak e van het hoogste belang en van het uiterste gewigt. Nie is dit voor elk mensch afzonderlijk van de grootste aang heid, maar ook voor den Staat over het geheel. Zonder alg erkende beginselen van godsdienst, deugd en braafheid, k maatschappij gelukkig bestaan. Met dit alles nochtans v zich de aangestelde volksvertegenwoordigers niet rechtst bemoeijen, met de wijze hoe dit onderwijs interichten, n het richtsnoer, hetwelk daarbij in acht moet of kan genom den. Niemand leeft er op aarde, die zich zijne godsdienst en handelwijze, door eenen van hem in gevoelens versch wil laten voorschrijven. De godsdienst is daarenboven elk mensch afzonderlijk aangaat, waarvan elk voor zich alleen rekenschap te geeven heeft, en waarin elk dus zijne verkiezing moet volgen. *Alles daarom, wat de volksv woordigers in dezen doen kunnen, doen mogen, jaa doen bepaalt zich alleen tot hetgeen men onder het denkbe beschermen gemakkelijk maaken en aanmoedigen, begrij* Door alle verdere bemoeijing of bepaling maken zij zich strafwaardig en schuldig aan het schenden van een der ge ste mensch- en volksrechten van het recht, naamlijk de geweetens.

Betreffende het bedoeld onderwijs komt het er dus ma op aan te onderzoeken, hoe, en op welk eene wijze, zond king van het gezegde recht, het openbaar gezag, het o in de verschillende noodig gekeurde godsdienstige leerst op eene geschikte en verstandige wijze kunne bevorde onderzoek zal ons niet langer behoeven op te houden. waarop zulks geschieden kan laat zich, onzes inziens, g lijk bevroeden en in weinige woorden bevatten. Alles bep tot deze twee voorschriften. De eerste is: «Men draag dat er geene dusgenoemde catechismen, of andere leerboe dien aart, welke aan andersdenkende onaangenaam zijn op de schoolen immer of ooit gebruikt worden.» De twe «men bepaale de schooluren in dier voege, dat er een, wijze, genoegzaam gekeurde hoeveelheid tijds overblijve, de geestelijken der verschillende gezindheden gelegenheid om de jeugd, elk naar zijne verkiezing en kerkordening, nen onderwijzen.»

Wij besluiten dan, dat het zelfs voor de belangen van stellig onderwijs beter is, dat het van het gewoone scho wijs geheel zal afgezonderd en eeniglijk worden overgel de zorg der onderscheidene leeraren, terwijl men den schooltijd alleen besteede tot het ontwikkelen der vers vermogens, tot het aanbrengen van zulke kundigheden meer onmiddelijk onder het bereik van het kinderlijk vallen, en eindelijk tot het door gewijden en ongewijd waare en verdichte voorbeelden diep inprenten van dien voor God, van die liefde voor de naasten, en die zorg zelven, welke door geene godsdienstige gezindheid gewra door allen eenpaarig wordt aangemerkt als een onmisb eischte tot waar en bestendig geluk.

Wij haasten ons het snuggere antwoord *Morgenster* mede te deelen op de door ons vraag, waartoe publiek belang ons dreef: «W alzoo in den tegenwoordigen tijd houdt, niet voor *Christelijke* kerk, niet voor eene *Protestantsche* ge maar voor het *Hervormd*, het *Luthersch*, het *gezind*, het *Remonstrantsch*, het *Christelijk-afge* kerkgenootschap?»

Het antwoord luidt aldus:

«*De Morgenster* kan zich niet geroepen gevoelen, om Luthersche, het Doopsgezinde, het Remonstrantsche of het telijk Afgescheidene kerkgenootschap te spreken, ja zij geenszins bevoegd om haar antwoord voor dat der He Kerk te doen gelden; maar *ons dunkt*, dat, zoo in lang gevraagd wordt: wat zijt gij, Hervormde Kerk antwoorden: zie hier mijne reglementen, zie daar mijn stuur, deze zijn de middelen, waardoor ik mij offici raking stel met den Staat.»

Wij hadden een beter antwoord verwacht, schrift van het reglement zal dan aanduiden, wezen en uitsluitend kenmerk van het kerkgenoot betreft; maar als nu de oprigters of bestuurder met een naam versieren, op de wijs van den de fabel?

Zoo evenwel niet het opschrift, maar het zelf het criterium van het kerkgenootschap, uit te drukken, is het antwoord van *de Morgenster* anders te beschouwen dan als een middel, om verlegenheid te redden, daar men geen beter schijnt te hebben kunnen of willen geven.

Wij hadden onder het oog, toen wij die den, een reglement, dat door de Synode der lijk-Afgescheidene Gereformeerde Kerk in

...gesteld en opgenomen is in het weekblad *de Stem*; ...als de Regering nu geroepen werd, om de wet op het toezigt der kerkgenootschappen te handhaven, en er bestond verschil over kerkelijke-, pastorij- of armengoederen en bezittingen te Arnhem bijv., dan zou, naar hetgeen *de Morgenster* dunkt, dat reglement en niet het reglement der Hervormde Kerk, aan de Christelijk-gereformeerde gemeente te Arnhem toewijzen, wat altijd aan de Gereformeerde gemeente had toebehoord. Met andere woorden: De Christelijk-Afgescheidene Gereformeerde Kerk heeft *in haar reglement* aan de Regering niets meer of niets minder *verklaard*, dan dat *zij* de Gereformeerde Kerk in Nederland is, en dat *haar* uitsluitend kenmerk gevonden wordt in *alles*, wat het wezen en de hoofdzaak der Gereformeerde Kerk betreft.

Wij wachten dus een beter antwoord, tenzij de redacteur van *de Morgenster* overtuigd ware, dat hij volgens zijne eigene uitspraak den predikstoel aan Ds. Brummelkamp moest afstaan.

Het wordt *in onze dagen* meer en meer van belang, ook voor de Regering, na de vaststelling der wetten op de kerkgenootschappen en tot regeling van het armbestuur en met het oog op het ontwerp van wet op het onderwijs, dat kenmerkend onderscheid der verschillende Protestantsche kerkgenootschappen te kennen.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Men heeft thans officiële berigten omtrent den staat van zaken in de Krim. De berigten zijn afkomstig van de Fransche en Engelsche regeringen, die door zekere tijdingen uit Weenen worden aangevuld. Men kan dus het ware van het valsche onderscheiden. Al hetgeen wij gisteren onder de gewone berigten hebben medegedeeld, bevestigt zich volkomen, door nadere telegrafische depêches. Wel is waar, is Sebastopol nog niet genomen, of was die stad dit op den 28 Sept. nog niet, maar teregt merkten wij gisteren op, dat het ongerijmd is van de grootste vreugde tot de diepste neerslagtigheid over te gaan, zooals te Parijs thans ook het geval is. De staat van zaken is inderdaad gunstig voor de verbondene legers. Zoo is zelfs de misnoegdheid van hen, die zich door de laatste dagen overgebragte berigten hebben laten misleiden, dat een dagblad van Parijs gisteren een heftigen uitval deed tegen den bijzonderen telegraaf en de correspondenten der bladen aanvalt wegens de teleurstelling, die het publiek ondergaan heeft. De bijzondere telegrafische berigten hebben hier geenerlei schuld. De verspreiding van het valsche gerucht van de inneming van Sebastopol komt geheel van regeringswege. Langs dien weg is het van Bucharest naar Weenen verbonden; in laatste stad heeft de telegraaf het 't eerst aan de bladen gezonden, terwijl de diplomatieke agenten het tevens aan hunne regeringen overbragten, zooals de telegraaf van Constadt het had medegedeeld. De bijzondere telegrafische berigten hebben het verhaal van den Tartaar niet bevestigd; een koerier is van Bucharest gekomen om de tijdingen aan het naaste Oostenrijksche grenskantoor over te brengen. Wij voor ons hebben van het eerste oogenblik af de grootste behoedzaamheid deze tijdingen opgenomen en steeds er op gewezen, dat men nadere officiële tijdingen moet afwachten; ofschoon wij op het welslagen van de expeditie meenden te mogen hopen, kwam eene zoo onverhoopte overwinning ons twijfelachtig voor. Maar wij achten het niet billijk de bijzondere telegraaf en de bladen aansprakelijk te stellen voor het overbrengen van tijdingen, die het eerst langs half, ja bijna geheel officiëlen weg gekomen zijnde, later blijken, het publiek te hebben misleid. Intusschen zal dit in het vervolg voor ieder strekken om de uiterste behoedzaamheid in acht te nemen.

Wij komen thans tot de nadere berigten terug. Op den 25 Sept. was het expeditie-leger na herhaalde gevechten, op den regteroever van den Balbek, ongeveer op acht of tien kilometers ten Noorden van Sebastopol, nadat het al de hoogten tusschen die sterkte en de eerste landingsplaats had getrokken en tevens, zoo als wij gisteren reeds meldden, was het meester van de haven van Balaklava; deze haven ligt op 12 of 15 kilometers ten Zuiden van Sebastopol, zoodat deze sterkte ten Noorden en ten Zuiden was ingesloten. De vraag is, welke troepen zich te Balaklava hebben gevestigd? Deze plaats is de natuurlijke bazis van alle operatien tegen de vesting; daar toch kan het leger zich onmiddellijk met de vloot in betrekking stellen en een regten weg leidt van daar naar Sebastopol, waar de artillerie kan vervoerd worden. Nu is de vraag, of de expeditie-troepen, die het eerst te Oud-Fort geland zijn, zooals de Fransche *Moniteur* in eene nota beweert, achtervolgens verscheidene riviertjes hebben overgetrokken, de Golf zijn omgetrokken, waaraan Sebastopol gelegen is, en, steeds onder de hardnekkigste gevechten met de troepen van prins Menschikoff, zich in de bergen hebben begeven, om Balaklava te bereiken?

Waarschijnlijker komt het ons voor, dat de geallieerden, die over den Balbek zijn getrokken en die nog op twee of drie mijlen van Sebastopol verwijderd zijn, [illegible] zijn, die te Oud-Fort zijn ontscheept en die [illegible] toe zoo roemrijk tegen de Russen hebben gestreden, terwijl de ten Zuiden van Sebastopol gelande afdeeling, [illegible] thans ook op 3 of 4 mijlen van de vesting staat, [illegible] troepen gevormd is, die benevens de belegerings-artillerie te Varna, is ingescheept, nadat het eerste konvooi naar de Krim was overgebragt. Dit is intusschen niets meer dan eene, onzes inziens, vrij aannemelijke gissing.

Deze gissing wordt evenwel nog versterkt door berigten, die door de paketboot *le Nil* gisteren te Marseille zijn aangebragt, loopende tot den 27 van de kusten van de Krim. Daarbij worden bijzonderheden omtrent den slag aan de Alma medegedeeld, waarbij gezegd wordt, dat de Russen in den slag aan de Alma het verbondene leger met eene talrijke artillerie van de hoogten beschoten. De heuvels werden evenwel door de Engelsche en Fransche troepen van twee zijden gelijktijdig bestormd en genomen. Nu voegt de telegrafische depêche er bij: «De kavallerie ontbrak om dit voordeel te vervolgen, maar zij is thans van Bourgas gekomen.» Nu weet men, dat de kavallerie, die te Oud-Fort ontscheept was, zeer gering in getal was en dat eerst bij het tweede konvooi van Varna het grootste gedeelte van de kavallerie, uit Fransche troepen bestaande, met de Turksche reserve zou worden overgebragt.

De depêche voegt er bij, dat, volgens de laatste berigten van den 27sten de tweede buitenste verdedigingslinie van Sebastopol vermeesterd en de plaats ingesloten was. Dit berigt verdient nadere opheldering en bevestiging. Eenige dagen vroeger moet eene afdeeling van de Russische vloot beproefd hebben de haven uit te loopen, maar zij zag van dit plan af, toen het eskader van den vice-admiraal Bruat met 14 schepen werd ontdekt.

Prins Menschikoff heeft zich niet in de vesting opgesloten. Hij staat met 20,000 man te Batchi-Saraï, op 30 kilometers ongeveer ten Noord-Westen van Sebastopol, waar hij versterkingen afwacht. Men kan nu nog niet weten, en wij wachten daaromtrent met gespannen verwachting nadere berigten, wat er na den 28sten is geschied, hetzij tegen de sterkte zelve, hetzij in het veld, indien Prins Menschikoff de versterkingen heeft gekregen, die hij wachtte en waarmede hij de belegeraars zou komen aanvallen in de door hen aangenomene positien. Indien de strijd toch voortgezet wordt, zoo als hij is aangevangen, dan zullen er nog stroomen bloeds vloeijen. In den slag aan de Alma is toch wederzijds met de grootste verbittering gestreden. De maarschalk de St. Arnaud schatte in zijn eerste rapport het verlies der Franschen aan gesneuvelden en gewonden bij dien veldslag op 1400 man; de Engelschen verloren ruim 2000 man, waaronder bijna 100 officieren; het verlies der Turken zoowel als dat der Russen is onbekend, maar gewis zal het verlies der laatsten niet gering zijn. Prins Menchikoff had toch 50,000 man bij de Alma bijeengetrokken en al geeft men toe, dat zijn leger gedeeltelijk verstrooid kan zijn en verminderd door afdeelingen, die in Sebastopol zijn geworpen, dan nog is het cijfer van zijne tegenwoordige magt, 20,000 man.

Gisteren deelden wij reeds mede, dat intusschen de bezetting van Anapa, die deze sterkte in brand had gestoken, over de straat van Yeni-Kalé, ter zijner hulpe snelt.

Van den kant van Trebisonde heeft niets belangrijks plaats gehad. Schamijl heeft van het voornemen afgezien om Tiflis aan te vallen, ten einde zijne bewegingen met die der verbondenen op de kust van Circassie te verbinden.

Men meldt intusschen, dat aanzienlijke versterkingen, zoowel uit Frankrijk als uit Groot-Brittannie, naar het oorlogstooneel in het Oosten worden ingescheept. Zoo meldt men uit Londen, van den 4 dezer, dat de corpsen der grenadiers, der Coldstream-gardes en der fusiliers bevel hebben ontvangen om zich gereed te maken ten einde naar de Krim te vertrekken. De *Globe* wil weten, dat de Engelsche regering voornemens is vijf regementen infanterie, elk van 1000 man en twee regementen kavallerie te zenden.

De berigten uit Spanje melden, dat, behalve te Malaga, Logrono en Jaen, ook te Burgos, de hoofdstad van Oud-Castilie, onlusten zijn uitgebarsten. Den 27sten ontstond in die stad een oproer; eene bende hoosdoeners beging allerlei buitensporigheden, onder voorwendsel van de duurte der granen. Ofschoon de kapitein-generaal en zijn luitenant afwezig waren, heeft het stedelijk bestuur het oproer weten te dempen door de tusschenkomst van de nationale garde en de troepen, die ter beschikking van de geregtshoven staan. De *Gazeta* meldt van den 2 dezer, dat de rust te Burgos hersteld is, en dat de schuldigen in de handen van het geregt zijn.

De *Diario Espanol* wil weten, dat de ministerraad ten gevolge van de onlusten te Burgos, besloten heeft den burgerlijken gouverneur dier stad af te zetten. Datzelfde blad meldt, dat de rust ook te Malaga is hersteld, maar er ontbreken nog bijzonderheden. Eene junta van invloedrijke personen is door den burgerlijken gouverneur te zamen geroepen, ten einde de middelen te beramen, om de personen te ontwapenen, die door hunne opinien onwaardig werden geacht deel uit te maken van de militie.

Het manifest van Koningin Maria-Christina is te Madrid aangekomen en het schijnt, dat al de bladen uit de hoofdstad, zooals verwacht werd, dit stuk bespreken en het met hevigheid aanvallen.

De *Magdalena* heeft berigten uit de Stille Zuidzee aangebragt. Het Amerikaansche fregat *Columbia*, aan boord waarvan zich een hoofdofficier bevond, was den afstand van de haven van Sancana en van het aangrenzende gebied komen eischen. Soulouque maakte zich gereed op te rukken, ten einde den inval af te slaan. Van den anderen kant wordt van 13 Sept. gemeld, dat alles kalm was op Haïti, en de Keizer wenschte met de Dominikaansche republiek in goede verstandhouding te treden. Het Parlement van Jamaica is door den Gouverneur ontbonden.

Uit Bolivia wordt medegedeeld, dat de verkiezing voor een President waarschijnlijk eindigen zal met de benoeming van den generaal Belza.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

Het voorstel van den heer Wintgens tot instelling van plaatselijke raden van gezondheid is verdeeld in drie afdeelingen, waarvan de eerste voorschrijft, dat, waar de gemeenteraad het verlangt, een raad van gezondheid wordt opgerigt, wiens zamenstelling bij plaatselijke verordening wordt geregeld; in wiens onkosten wordt voorzien op gelijke wijze als geschiedt voor de kamers van koophandel en fabrieken; en waaraan eindelijk alle plaatselijke ligchamen van raadgevenden aard inlichting en raad, de plaatselijke geneeskundige commissien bovendien bijstand verschuldigd zijn.

De tweede afdeeling van het voorstel is in twee paragraphen gesplitst, waarvan de eerste handelt over de bemoeijenissen van den raad van gezondheid in het algemeen.

De tweede paragraaph van deze afdeeling handelt over het toezigt over de woonverblijven, die door de regthebbende op de inkomsten, hetzij als eigenaren of vruchtgebruikers of anderzins, aan anderen in huur of leengebruik worden afgestaan, en niet, met uitsluiting van anderen, door hen zelven worden bewoond.

De wetenschap, op ondervinding steunende, leert, dat de gezondheid van individuen en gansche familiën, soms gedurende eene reeks van geslachten, kan af hangen van, en bepaald worden door de sanitaire condities van de plaats hunns verblijfs. Bij epidemische ziekten treedt de waarheid dier bevinding op eene onrustbarende wijze in het licht. Geene maatregelen, in het belang der openbare gezondheid te nemen, kunnen derhalve blijvende vruchten dragen of wezenlijke verbetering voor het grootste gedeelte der bevolking tot stand brengen, zonder een behoorlijk en aanhoudend toezigt op den toestand der woonverblijven. Deze paragraaph, die bestemd is zoodanig toezigt in te voeren, is alzoo het gewigtigste deel, ja als de ziel van het voorstel aan te merken.

De derde en laatste afdeeling van het voorstel handelt over eene bevoegdheid, die noodwendig aan den raad van gezondheid moet worden verleend.

Zonder regt van toegang tot alle openbare werken en inrigtingen tot zoodanige plaatsen, waar tijdelijke ophooping van personen plaats grijpt, en tot de woonverblijven, in het algemeen belang aan zijn toezigt onderworpen, is de raad van gezondheid buiten staat de werkzaamheden te vervullen, waarmede hij is belast.

Dat regt wordt mitsdien ten slotte in een drietal artikelen en in overeenstemming met de beginselen der wet van 31 Augustus 1853 tot verzekering der uitvoering van sommige voorschriften van plaatselijke verordeningen (*Stbl.* n°. 83) geregeld. Verzet zal naar de algemeene voorschriften van het strafregt worden beteugeld.

Het aan de Tweede Kamer aangeboden wetsontwerp, houdende voorloopige bepalingen betreffende de regterlijke indeeling van den Haarlemmer-meerpolder enz. luidt aldus:

Art. 1. De drooggevallen gronden van het *Haarlemmermeer*, voor zoover zij niet tot eene bestaande gemeente behooren, worden voorloopig gebragt onder het regtsgebied van het kantongeregt en de arrondissements-regtbank te *Haarlem* en het provinciaal geregtshof in *Noordholland*.

Art. 2. De aangiften voor den burgerlijken stand kunnen geschieden binnen de gemeenten *Haarlem*, *Houtrijk* en *Polanen*, *Bennebroek* of *Heemstede*. Te rekenen van den dag der afkondiging dezer wet, is een termijn geopend van drie maanden voor hen, die tot dusverre de vereischte aangiften voor den burgerlijken stand, bij gebreke eener gemeentelijke indeeling van het *Haarlemmermeer*, niet hebben kunnen doen, onverminderd hunne strafbaarheid, als naar de wet, na het ongebruikt verstrijken van dien termijn. De aangiften, in het 1ste en 2de lid dezes artikels bedoeld, worden ingeschreven in de loopende registers, met aanteekening op den kant, dat de inschrijving krachtens deze wet geschiedt.

Art. 3. Deze wet is verbindend met den dag harer afkondiging.

De regeling van het in die voordragt behandelde onderwerp acht de Regering, blijkens de *mem. van Toelichting* van dringenden aard. Ware de wetsvoordragt *tot voorloopige indeeling der gronden van het Haarlemmermeer onder de aangrenzende gemeenten* in de vorige zitting der Staten-Generaal tot stand gekomen, de vraag, onder welk regtsgebied de droog gevallen gronden van het *Haarlemmermeer* behoorden, had hare beantwoording van zelf gevonden in de wetten van 22 December 1828 (*Staatsblad* no. 73 en 74), in verband met art. 81 litt. a der wet van 28 April 1835 (*Staatsblad* no. 10). In dezelfde wetsvoordragt tot voorloopige indeeling der gronden van het *Haarlemmermeer* was bovendien de aangifte voor den burgerlijken stand geregeld. Intusschen meent de Regering de voorziening omtrent die twee punten niet langer te mogen verschuiven, noch aan de beslissing van andere vragen afhankelijk te mogen maken. Het is thans niet uit te maken, waar de inwoners van den *Haarlemmermeer-polder* regt moeten zoeken, en evenmin tot welken regter zij, tot nakoming hunner verpligtingen, kunnen worden aangesproken. Het is evenmin te bepalen waar zij in de gevallen, bij de wet omschreven, aangifte voor den burgerlijken stand moeten doen. Art. 1 des ontwerps brengt den geheelen *Haarlemmermeer-polder* voorloopig onder het regtsgebied van het kantongeregt en de arrondissements-regtbank van *Haarlem*

en van het hof in *Noordholland*, welk laatste ook diende vermeld te worden, daar een gedeelte van den *Haarlemmermeer-polder*, als liggende binnen de grenzen der provincie *Zuidholland*, niet regtens behoort tot de jurisdictie van het hof van *Noordholland*.

In het Koninklijk besluit van 11 November 1835 (*Staatsblad* no. 31) treft men een antecedent aan van de hier voorgestelde regeling van regtsgebied.

Art. 2. Ten gerieve der inwoners van den *Haarlemmermeer-polder* werden meerdere gemeenten aangewezen binnen welke de aangiften voor den burgerlijken stand zullen gedaan kunnen worden. De gelegenheid tot aangifte ruim te maken brengt ook het openbaar belang mede. Intusschen bepaalde men zich tot gemeenten, behoorende tot het regtsgebied van de in art. 1 aangewezene regtbank. Met name maken de artt. 70—73 Burgerlijk Wetboek dit raadzaam ter vermijding van lateren strijd over bevoegdheid; daar tot dusverre aangiften voor den burgerlijken stand door hen, die in den *Haarlemmermeer-polder* verbleven, wel nergens zullen gedaan zijn en ook niet wel konden gedaan worden, is de opening van een driemaandelijkschen termijn tot herstel dier gedwongene nalatigheid, in het bijzonder en in het openbaar belang tevens, hoogst wenschelijk.

's Gravenhage, 7 October.

Z. M. heeft benoemd tot ontvanger der dir. belastingen en accijnsen te Grootegast c. a., de heer H. J. Rooseboom, thans ontvanger derzelfde middelen te Noordwijk; goedgekeurd het beroep van een predikant, uitgebragt door den kerkeraad der Herv. gem. te Ameide en Tienhoven, onder de classis van Gouda, op W. van Beuningen JJz. pred. te Rossum; benoemd bij de geneeskundige dienst der landmagt in West-Indie, tot apotheker van de 3de kl. de heer A. J. H. Kieren, en overgeplaatst bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indie, den 2den luit. O. F. van Cattenburch, van het 1ste reg. infanterie.

Z. M. de Koning heeft benoemd tot de Orde van de Eiken Kroon tot ridder met de Star den gepensioneerden generaal Verkouteren; tot kommandeur den heer baron van Pallandt, burgemeester van Arnhem; tot ridder den heer Wttewaal, secretaris van de hoofd-commissie van Landbouw. (*Arnh. Ct.*)

---

* Het vervolg der pleidooijen in zake van Vloten tegen den staat der Nederlanden, dat uit hoofde eener ligte ongesteldheid van den Voorzitter van den Hoogen Raad, was uitgesteld, is thans op aanst. Woensdag bepaald.

---

* HH. DD. HH. Prins en Prinses van Woronzow, vergezeld van hun aanzienlijk gevolg, benevens den graaf en de gravin Bruce, die een geruimen tijd op het Groot Stedelijk Badhuis te Scheveningen hebben doorgebragt, zijn heden morgen ten 10½ ure van het Hôtel *de Bellevue* met den Spoortrein naar Rotterdam vertrokken, om zich van daar naar Antwerpen te begeven. HH. DD. HH. zullen van daar naar Darmstadt vertrekken, waar zij vermoedelijk hunne residentie zullen vestigen. Z. Exc. de heer Lomonosoff, Minister van Z. M. den Keizer aller Russen bij het Ned. Hof, vergezelde HD. tot aan het Stations gebouw.

Uit de aan het Departement van Financien ingekomen opgave der opbrengst van den suiker accijns over het tijdvak van 1 April tot 1 Oct. 1854, blijkt dat de afschrijving, bedoeld bij art. 3 der wet van 26 April 1852 (*Stbl.* n°. 94), houdende nadere bepalingen nopens den accijns op de suiker, geene vermindering behoeft te ondergaan en deze dus voor het tijdvak van 1 Oct. 1854 tot 1 April 1855 onveranderd behouden blijft.

Ten vervolge op de vroeger medegedeelde berigten omtrent de zich in het district Nickerie voorgedaan hebbende cholera-gevallen, kan alsnu worden vermeld, dat luidens nadere bij het Departement van Kolonien ontvangen tijdingen van den 7den tot den 19den Aug. jl., nog 18 choleralijders onder de negerbevolking in gemeld district zijn voorgekomen, waarvan 9 zijn overleden; hebbende zich sedert dien datum tot op 6 Sept. daaraanvolgende geene nieuwe cholera-gevallen voorgedaan. (*St. Ct.*)

Naar wij vernemen, is men aan het departement van Justitie thans bezig met het voorbereiden van een ontwerp van wet tot regeling der orde en tucht op de koopvaardijschepen.

Naar men zegt wordt binnen kort eene promotie en pensionnering bij het wapen der artillerie verwacht.

In de maand September dezes jaars zijn te Rotterdam en deszelfs omstreken 230 personen aan de cholera overleden.

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te Amsterdam zijn gisteren 4 mannen en 6 vrouwen aangegeven; waarvan in het hospitaal zijn opgenomen 3 mannen en 2 vrouwen. Blijvende alzoo in het hospitaal in behandeling 13 personen.

Naar wij vernemen is de gezagvoerder van het schip *de Jonge Albert*, kapt. van der Zee, gisteren nacht te Amsterdam plotseling overleden.

Men schrijft uit Utrecht, dat aldaar onderscheidene huisgezinnen, meest tot den fatsoenlijken stand behoorende, zich gereed maken om hun vaderland te verlaten, en naar Zuid-Afrika te vertrekken. Drie of vier predikanten zouden, heet het daar, eerlang eene roeping naar dezelfde streken volgen, en denkelijk vergezeld worden door onderscheidene familien van den gegoeden burgerstand. — Van andere kanten zijn ons dergelijke geruchten ter ööre gekomen, en het is ons bekend, dat aan het Nieuwe Diep het barkschip *de stad Nijmegen* zeilvaardig ligt om naar de Kaap de Goede Hoop koers te zetten. Aan boord daarvan bevinden zich personen, die niet onbemiddeld zijn, en welke zich daar als landbouwers en veehouders willen vestigen. (*N. R. C.*)

Leiden, 6 Oct. 1854. De Arrondiss.-Regtbank heeft op heden den heer Sikkel Groos, gewezen wethouder, ambtenaar van den burgerlijken stand alhier, veroordeeld tot eene geldboete van *f* 8 met de kosten, wegens het voltrekken van een huwelijk, zonder dat van de verpligte toestemming des vaders is gebleken.

---

‡ **Hoorn**, 6 October. Dat ook bij gedeeltelijk verdorvene menschen niet geheel het gevoel van het betere uitgedoofd is, daarvan kan, onzes bedunkens, het onderderstaande tot een bewijs dienen. Dezer dagen stierf de heer Merrebach, Apotheker en aide Chirurgijn in het huis van correctie alhier, nalatende eene arme weduwe met zeven nog jonge kinderen. De gevangenen in gemeld huis de vriendelijke behandeling des overledene gedachtig, en deszelfs diensten hen gedurende 22 jaren bewezen waarderende, bragten door vrijwillige bijdragen, uit eigen beweging, eene aanzienlijke som, men meent tusschen de 70 en 80 gulden bijeen, om dit de arme weduwe aan te bieden, in hare behoeftige omstandigheden, als een blijk van welwillende herinnering aan de vriendelijke en menschelijke behandeling des waardigen overledene. Of deze gift door de weduwe aangenomen is en of de commissie van administatie, benevens de heer kommandant, die mag goedkeuren, is nog onbekend. Het feit strekt altijd tot bewijs van groote dankbaarheid; te meer wanneer men den doorgaans armoedigen staat der gevangenen in acht neemt, en daar bij voegt hunne geringe verdiensten en de duurte der middelen in de kantine. De meesten deden dan ook hunne gift afschrijven of wilden die op hunne uitgangkas doen afschrijven.

(*) **Apeldoorn**, 6 Oct. Z. M. de Koning is heden namiddag op het paleis 't Loo teruggekomen, om, naar men meent, er nog geruimen tijd te blijven.

De verschillende werken, op last van Z. M. achter het park aangelegd wordende, houden voortdurend een overgroot aantal arbeiders onledig, hetgeen hen, bij de duurte der levensmiddelen, zeer te stade komt.

Men verneemt, dat Z. M. door den aankoop van een heideveld van de Wiesselsche mark, H. D. aanzienlijke bezittingen wederom heeft uitgebreid.

De longziekte is in deze gemeente uitgebarsten en maakt vele slagtoffers onder de kippen.

Nieuwe diep, 5 Oct. Op Z. Ms. stoomschip *Amsterdam*, komm. J. Spanjaard, is als 1ste officier geplaatst de luit. ter zee 1ste kl. J. P. G. Muller.

Op Z. M. kanonneerboot n°. 38, de luit. ter zee 1ste kl. J. P. G. Ampt, in plaats van Jhr. A. Klerck, thans als officier 1ste kl. geplaatst op Z. M. transportschip *Prins Willem Frederik Hendrik*.

Als machinist 1ste kl. op Z. M. stoomschip *Cycloop*, de heer Jenburg.

∴ **'s Bosch**, 7 October. Wij vernemen dat er een regterlijk onderzoek door den officier van Justitie bij de Arrondissements Regtbank alhier is ingesteld wegens de toedragt van eene verkiezing van een lid van den gemeenteraad van het dorp Drunen. Of de daaromtrent bestaande vermoedens echter wel door wettige bewijsmiddelen zullen kunnen worden gestaaft moeten wij betwijfelen.

— Als eene hulde aan het scherpschuttersgilde *Ter bevordering van Neêrlands weerbaarheid* alhier, is door het broeder-gilde: *Vincit concordia fratrum* mede te dezer stede, vertegenwoordigd door het lid den heer R. A. van Zuijlen, opgedragen eene brochure, houdende den intogt van eerstgenoemd gild te 's Hertogenbosch, bij gelegenheid van het behalen van den *eersten prijs* bij den wedstrijd te 's Gravenhage door het gilde: *Tot oefening en vermaak* uitgeschreven en den 3 Junij 1854 gehouden.

Achter dit getrouw verhaal volgt de geschiedenis van den intogt der schuttergilden gegeven in 1497 door het oude gilde van St. Joris te Gent.

— Het water is in den laatsten tijd in onze stad en omtrek zoo buitengewoon laag geweest, dat zulks niet alleen de scheepvaart hinderde, maar zelfs de meeste pompen in de stad geen water meer gaven, en men zich zulk een lagen waterstand vooraf in het najaar niet kon herinneren. Thans is dit weder aan het wassen, en waarschijnlijk zullen wij spoedig te veel water krijgen en zoodoende van het eene uiterste tot het andere gebragt zijn.

Per Telegraaf.

Parijs, 7 October. De *Moniteur* behelst een rapport van den generaal St. Arnaud over het gevecht bij de rivier Alma. De Russische strijdmagt telde 6000 man kavallerie en 180 stukken geschut. Het was des morgens ten 6 ure, dat de divisie Bosquet met 8 Turksche bataillons den linkervleugel der Russen omsingelde en zijne batterij omtrok; de Engelschen volvoerden hunne beweging op den linker vleugel en de Franschen in het centrum, met goed gevolg; de geheele linie strekte zich ter lengte van eene mijl uit. De divisie Napoleon trok de Alma over zonder een schot te doen, onder het vuur der Russen; na 4½ uur waren de geallieerden overal zegevierende op de hoogten, en overvleugelden den linkervleugel der Russen, die nu niet meer aftrokken, maar de vlugt namen. De soldaten wierpen wapens en ransels weg, om te gemakkelijker te kunnen loope[n]. Menchikoff had eene sterkere kavallerie. De tent [van] maarschalk St. Arnaud stond weldra op de pla[ats] kort te voren die van Menchikoff gestaan had, w[aar] een rijtuig vond, waarin eene portefeuille was, be[vattende] al zijne correspondentien. De Engelschen verlore[n] en de Franschen 256 officieren en soldaten aan [dooden] en 1033 aan gewonden.

Deze overwinning zal dezen middag door 21 [kanon]schoten aangekondigd worden.

Berlijn, 7 October. Woensdag ll. is te Meme[l] brand uitgebarsten, die gisteren nog voortduurde. He[t] ste gedeelte van de stad, alle kerken en een aant[al] pakhuizen zijn eene prooi der vlammen geworden.

Marseille, 6 October. De *Nil* is hier aange[komen] met berigten uit de Levant. De *Fury* zoude binnen nige uren aankomen. De berigten uit den omtre[k] Sebastopol loopen tot den 27sten. De tweede linie van Sebastopol is ingenomen. De plaats wa[s] alle kanten ingesloten. Eenige dagen te voren had divisie der Russische vloot beproefd uit te loopen. [Ad]miraal Bruat had haar echter met tien linie-schepe[n] noodzaakt weder naar de haven terug te keeren.

Betreffende den slag bij de Alma, verneemt me[n] dat de talrijke Russische artillerie eene ware vuurze[e] de geallieerden uitbraakte. Het plateau werd gelij[k] door de Franschen en Engelschen ingenomen, di[e] beide zijden aanvielen.

Parijs, 6 October. In een artikel van den *Mo[niteur]* wordt het hooge belang aangetoond, gelegen in h[et] zetten van Balaklava door de geallieerden. Deze h[aven] thans gemeenschap met de vloot, en een voor de artillerie bruikbare weg leidt naar Sebastopol. De[ze] liê.rden hebben dus vasten voet in de Krim.

„Onze kolonnes,” zegt de *Moniteur*, „hebben a[c]eenvolgens verscheidene rivieren kunnen over en [de] golf waaraan Sebastopol gelegen is heentrekken, om in het gebergte te begeven, ten einde te Balak[lava] komen. Het overschot van het leger van vorst Me[nchikoff] was verstrooid geraakt.”

Prijs-Courant der Effecte[n]

AMSTERDAM, 7 October 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**		
				Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	60 3/8 1/2 7/16	*Hope* 1798/1816	5	99[illegible]
Dito Certificat.	3	72¼	Dito 1828/1829	5	99[illegible]
Dito Dito.	4	90 15/16 91	Cert. 1831/1838	5	83[illegible]
O. I. Leening	4		Dito Dito	4½	85[illegible]
Amort. Syndic.	3½		Dito *Hope*	4	75
Hand-Maats.	4½		Dito *Stieglitz*	4	74[illegible]
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten	2½		Inschr. Assig.	6	
D° *Rotschild*	2½		Certific. dito.	6	
Frankrijk.					
Obligatien	3		**Polen.**		
Spanje.			Obligatiën	4	
Nieuwe	1	18 1/16			
Dito Buitenl.	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. s/m.	3	32¼ 3/8			
Bew. Sp. Com.		5 1/16	Metaliek	5	69[illegible]
Amort. Schuld.		4 1/16	Dito bet. Amst.	5	
Portugal.			Dito 1854.	5	78[illegible]
Londen nieuwe.	5	36 3/8	Dito 1847	2½	35[illegible]
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	2½	35[illegible]

Braz. bij Roths. p. s. 500. 5 pct. $97\frac{1}{2}$; Mexic., 3 pct. $23\frac{3}{4}$, $\frac{13}{16}$; dito Onb. $23\frac{3}{4}$, $\frac{13}{16}$.

Tot iets vastere prijzen vertoonde de handel niets b[ij] alleenlijk in Oostenrijksche fondsen was nog al eenige [...]

FRANKFORT, Vrijdag 6 October. Metalliek 5 p[ct.] Spanje binnenl. 1 pct. $18\frac{1}{16}$.

LONDEN, Vrijdag 6 October. Consols op t. $95\frac{1}{[.]}$; Mexic. 3 pct. $24\frac{3}{4}$, 25; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. $71\frac{1}{2}$; Ecua[dor] Gren. Uitg. 6; Sardinie 5 pct. $87\frac{1}{2}$; Spanje buitenl. 38; dito 1 pct. $18\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; dito Certific. $5\frac{1}{4}$; dito Passiv[e] Russen $4\frac{1}{2}$ pct. $85\frac{1}{2}$; dito 5 pct. $95\frac{1}{2}$; Holl. $2\frac{1}{2}$ p[ct.] dito 4 pct. 92; Turk. $2\frac{3}{4}$, 3.

Weinig affaire.

PARIJS, Vrijdag 6 October. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. 98.75; dito [3] pct. op 1 Nov. 76.10; Sp. binn. 3 pct. 33; [...] $18\frac{1}{4}$; O. Metall. $85\frac{3}{4}$.

WEENEN, Vrijdag 6 October. N. Metall. 85; N[...] Bankactien 1256; Lomb. 5 pct. $92\frac{1}{2}$; Wissel [...] 11.22; dito op Parijs $136\frac{1}{2}$; Zilver $18\frac{1}{4}$.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Grave[nhage].